

“FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU FENOMENUL BULLYING”

CERCETARE SOCIOLOGICĂ CU PRIVIRE LA FENOMENUL BULLYING DIN PERSPECTIVA
COPILOR, CADRELOR DIDACTICE ȘI PARINȚILOR”

AUGUST 2019

Cuprins

- A. Obiectivele studiului**
- B. Metodologia studiului**
- C. Prezentarea rezultatelor**
 - C.I. Percepțiile și atitudinile elevilor privind fenomenul bullying
 - C.I.1. Percepțiile și atitudinile generale ale elevilor
 - C.I.2. Percepțiile și atitudinile victimelor bullying-ului
 - C.I.3. Percepțiile și atitudinile martorilor bullying-ului
 - C.I.4. Percepțiile și atitudinile agresorilor
 - C.II. Percepțiile și atitudinile cadrelor didactice privind fenomenul bullying
 - C.III. Percepțiile și atitudinile părinților privind fenomenul bullying
- D. Măsuri de prevenire și combatere a fenomenului bullying**

A. Obiectivele studiului

Cercetarea sociologică privind cauzele hărțuirii în mediul școlar din România face parte din proiectul „**STAND-UP Creșterea participării și rolului societății civile în influențarea și îmbunătățirea politicilor publice**” – SIPOCA/MySMIS: 207/ 110423, finanțat prin Contractul de finanțare nr 149/21.06.2018 din Fonduri Structurale.

Obiectivele cercetării sociologice:

- Identificarea grupului social de referință pentru agresor și a modalității de intervenție la nivelul acestuia;
- Descrierea practicilor referitoare la formarea, organizarea și funcționarea grupurilor primare din interiorul unităților școlare;
- Descrierea configurației de statusuri și roluri;
- Descrierea modului în care este pregătită și cum are loc intrarea unui nou membru într-un grup deja format;
- Descrierea modului în care este facilitată integrarea noului membru în grup;
- Descrierea strategiilor educaționale ale cadrelor didactice;
- Descrierea strategiilor educaționale ale părinților.

B. 1. Metodologia studiului – abordare mixtă

- **Studiul cantitativ** - 1100 de chestionare dintre care:
 - Chestionare aplicate elevilor: 915
 - Chestionare aplicate cadrelor didactice: 113
 - Chestionare aplicate părinților/tutorilor: 72

Durata medie de completare a chestionarului: 20 de minute

Chestionarele au fost realizate în unități de învățământ din 4 regiuni de dezvoltare: Regiunea de Sud, Regiunea București – Ilfov, Regiunea Sud – Vest și Regiunea Nord – Est.

Chestionarele cu elevi și cele cu cadrele didactice au fost realizate față în față, în instituțiile de învățământ.

Chestionarele cu părinții au fost auto-completate. Accesul la părinți a fost facilitat de cadrele didactice și de elevi. Părinții au completat chestionarele în confortul propriilor locuințe și elevii au predat chestionarele cadrelor didactice responsabile de organizarea cercetării în instituția de învățământ. Părinții selectați aleatoriu au putut alege dacă doresc să își exprime părerea sau nu prin intermediul chestionarelor.

- **Studiul calitativ** - 4 studii de caz elaborate pe baza a 50 de interviuri dintre care:
 - Interviuri cu elevi: 20
 - Interviuri cu cadre didactice: 21
 - Interviuri cu părinți/tutori: 9

Interviurile au avut loc în unități de învățământ din 4 regiuni de dezvoltare: Regiunea de Sud, Regiunea București – Ilfov, Regiunea Sud – Vest și Regiunea Nord – Est și, la cerere, telefonic.

- **Perioada de colectare a datelor:**
 - **Studiul cantitativ:** 26.03.2019 – 12.04.2019
 - **Studiul calitativ:** 26.03.2019 – 19.04.2019

B. 2. Metodologia studiului – Eșantionul cercetării cantitative

Vârsta elevilor

Medie	14 ani
Minimum	9 ani
Maximum	19 ani

Vârsta cadrelor didactice

Medie	45 ani
Minimum	24 ani
Maximum	69 ani

Genul părinților

Feminin	85%
Masculin	15%

Elevi

Anul de studiu

XI - XII	31%
IX - X	17%
VII - VIII	19%
V - VI	18%
III - IV	15%

Cadre didactice

Experiența în învățământ

21 – 45 de ani	41%
11 – 20 de ani	50%
Sub 10 ani	9%

Părinți

Anul de studiu al copilului

XI - XII	14%
IX - X	24%
VII - VIII	17%
V - VI	15%
III - IV	30%

C. Prezentarea rezultatelor

C.I. Percepțiile și atitudinile elevilor privind fenomenul bullying

C.I.1. Percepțiile și atitudinile generale ale elevilor

Practici referitoare la formarea, organizarea și funcționarea grupurilor primare din interiorul unităților școlare

Studii de caz

La nivelul unei clase putem discuta despre două tipuri de grupuri:

Grupul formal

- Procesul de organizare ce revine, în special, diriginților/profesorilor/conducerii unității de învățământ
- Organizat după reguli și norme
- Dinamici stabilite pe bază de regulament scris sau verbal
- Identitatea grupului formal este definită de specificul, valorile și tradiția instituției
- **Liderul formal**, *Șeful clasei*, este ales și impus de diriginte

Grupul formal este devansat de grupurile informale în cadrul claselor.

Grupul informal

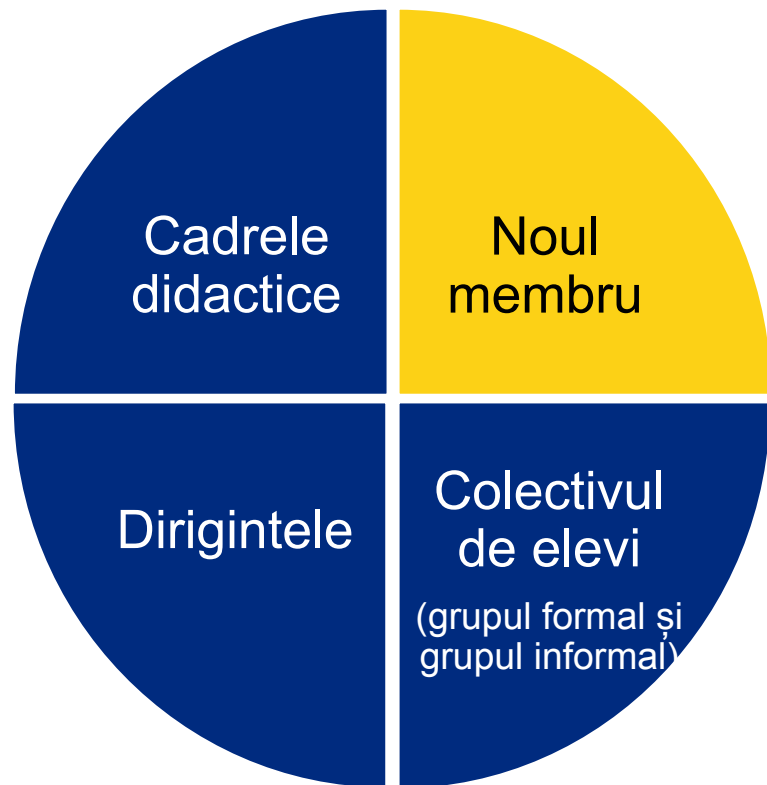
- Formarea și organizarea depinde de membrii și este un proces spontan, situațional și relațional
- Organizat după reguli nescrise și pe baza intereselor comune ale membrilor
- Identitatea grupului formal este conturată de identitatea membrilor
- **Liderul informal** se impune în cadrul grupului. Acesta este o figură carismatică, persuasivă, cu o personalitate puternică și rezultate slabe/medii la învățătură.

Grupurile de prieteni sunt grupuri informale și se formează pe baza afinităților personale.

Integrarea noilor membri în cadrul grupurilor | Studii de caz

Integrarea noilor membri în cadrul grupurilor reprezintă **un efort colectiv**.

Colectivul de elevi deja existent trebuie să asigure:

- un mediu prielnic integrării noilor membri prin inițierea și menținerea comunicării
- implicarea noilor membri în activitățile grupului

Noul membru trebuie:

- să se arate deschis în procesul de integrare
- să inițieze și să mențină comunicarea cu grupul
- să răspundă pozitiv inițiativelor grupului care îl includ

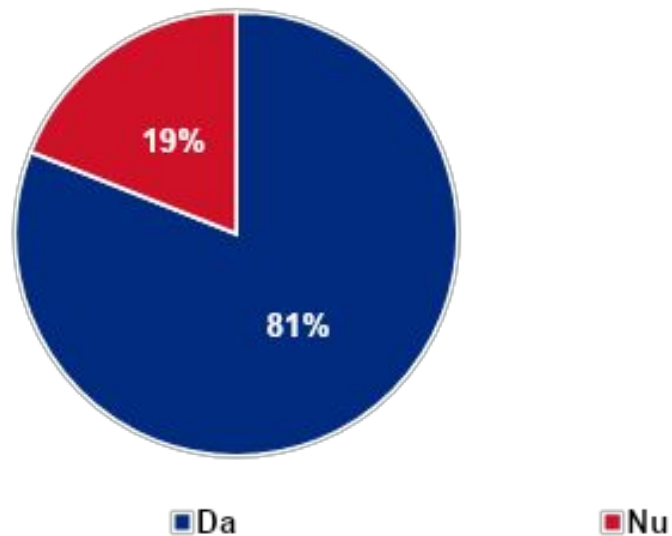
Asemănarea dintre elevii din colectivul deja format și noul membru facilitează integrarea acestuia.

Discuțiile purtate în studiul calitativ au reliefat **grupuri mai vulnerabile** în ceea ce privește integrarea: elevii mai timizi, cei cu dificultăți în a comunica, elevii provenind din medii defavorizate (cartiere marginase, mediul rural), elevii provenind din școli/licee „rău famate”, elevii cu posibilități materiale reduse, elevii cu aspect fizic diferit de al majorității (de exemplu fetele „băiețoase”, băieții „feminini”).

Totuși, integrarea acestor categorii nu este una imposibilă și se poate realiza, cel puțin parțial.

Necesitatea implicării cadrelor didactice în discutarea fenomenului de bullying

Eșantion complet elevi

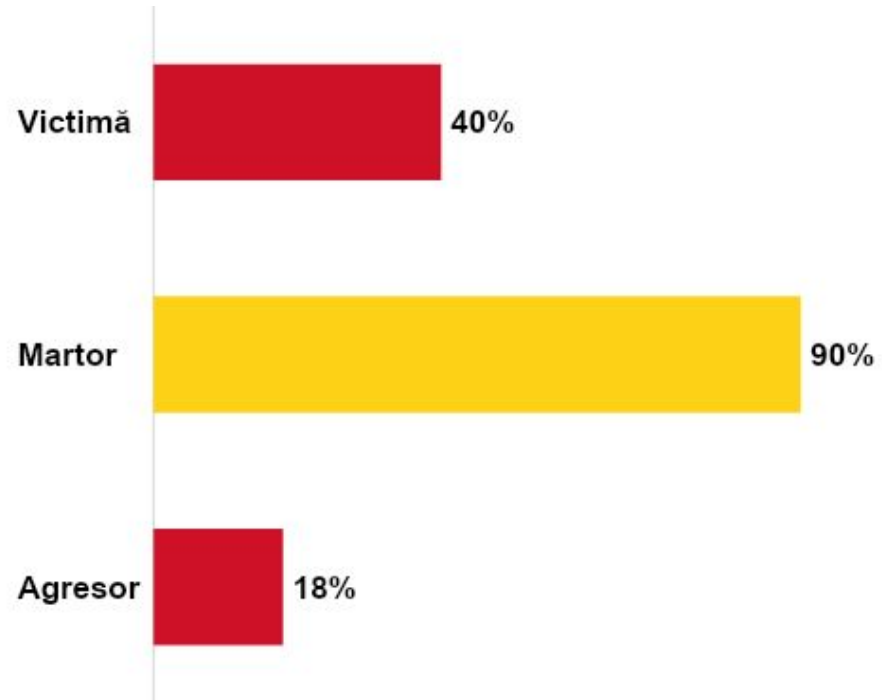
Pentru 81% dintre elevi este important ca profesorii/diriginții să discute despre fenomenul bullying la orele de curs, acest dialog reprezentând o necesitate în ceea ce privește fenomenul și mai ales metode de soluționare sau pârghii legale. Totodată, aceste rezultate relevă și așteptările ridicate ale elevilor din partea cadrelor didactice de a se implica activ în discuții privind hărțuirea în școală și în soluționarea unor astfel de situații.

Consideri că este necesar ca profesorul/profesorul diriginte să vă vorbească despre bullying în orele de curs? (N=915)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Rolul jucat de elevi în fenomenul bullying

Eșantion complet elevi

În situații de agresiune de tip bullying ai fost? (Răspuns multiplu) (N=915)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Tipologii – victimă și agresor | Studii de caz

Agresorul

- provine dintr-un climat familial caracterizat de dezorganizare, de lipsă de implicare/prezență a părinților în viața copiilor sau printr-o prezență caracterizată de afecțiune exacerbată și de lipsa impunerii unor repere și limite concrete.
- nu se bucură de susținerea părinților într-un mod care să fie în beneficiul acestuia.
- a învățat prin imitare comportamentele agresive din cercurile apropiate (părinți, rude, vecini etc.). Aceste comportamente fie sunt normalizate în cadrul acestor cercuri și sunt acceptate, fie nu sunt acceptate, dar nici corijate atunci când sunt adoptate de copii.
- recunoaște cu dificultate figurile autorității din școală, dar este deschis să coopereze atunci când este abordat de la egal la egal.
- nu își interpretează propriile comportamente drept comportamente agresive, ci le descrie în termeni de glume, mici răutăți sau certuri.
- minimizează impactul acțiunilor sale asupra victimelor.

Victima

- poate să provină, de asemenea, dintr-un climat familial dezorganizat (familii monoparentale, părinți plecați în străinătate, condiție financiară precară). Acest aspect se traduce prin auto-marginalizarea copiilor sau prin marginalizarea de către ceilalți copii, prin faptul că prezintă o situație socio-economică diferită.
- devine țintă a agresiunilor repetate prin faptul că deține caracteristici diferite de ale celorlalți copii: sunt mai cuminiți, au rezultate școlare foarte bune sau foarte slabe.
- poate adopta un comportament de marginalizare și retragere față de cei care îi pot oferi sprijinul și care pot interveni în rezolvarea situațiilor conflictuale.

C.I.2. Percepțiile și atitudinile victimelor bullying-ului

Mărturiile victimelor | Studii de caz

„Eu m-am simțit în acel moment singură și faptul că el a trimis biletul însemna că eu nu sunt dorită în acel colectiv și că nu mă place nimeni și atunci am avut un moment de retragere totală în mine, să îmi pun niște întrebări asupra comportamentului meu, dar mi-am dat seama că nu eu am greșit.” (elev)

„Am venit la școala asta în a 5-a și înainte eram la privat, era altfel de mediu, eram mai puțini și aici copiii erau mai răi unii, nu prea era ok să vină un copil nou. Și s-au luat de tot ce au putut în legătură cu mine.” (elev)

„Mă simțeam atât de hărțuită, încât în general preferam să nu merg la liceu sau preferam să stau cu capul într-un caiet și să mă detașez de tot colectivul care era în jurul meu. Majoritatea voiau să mă hărțuiască pentru cum arătam și la un moment dat, după toate lucrurile acestea care s-au întâmplat, începi și tu să ai mentalitatea asta că nu mai trebuie să permiți nimănui să facă așa ceva.” (elev)

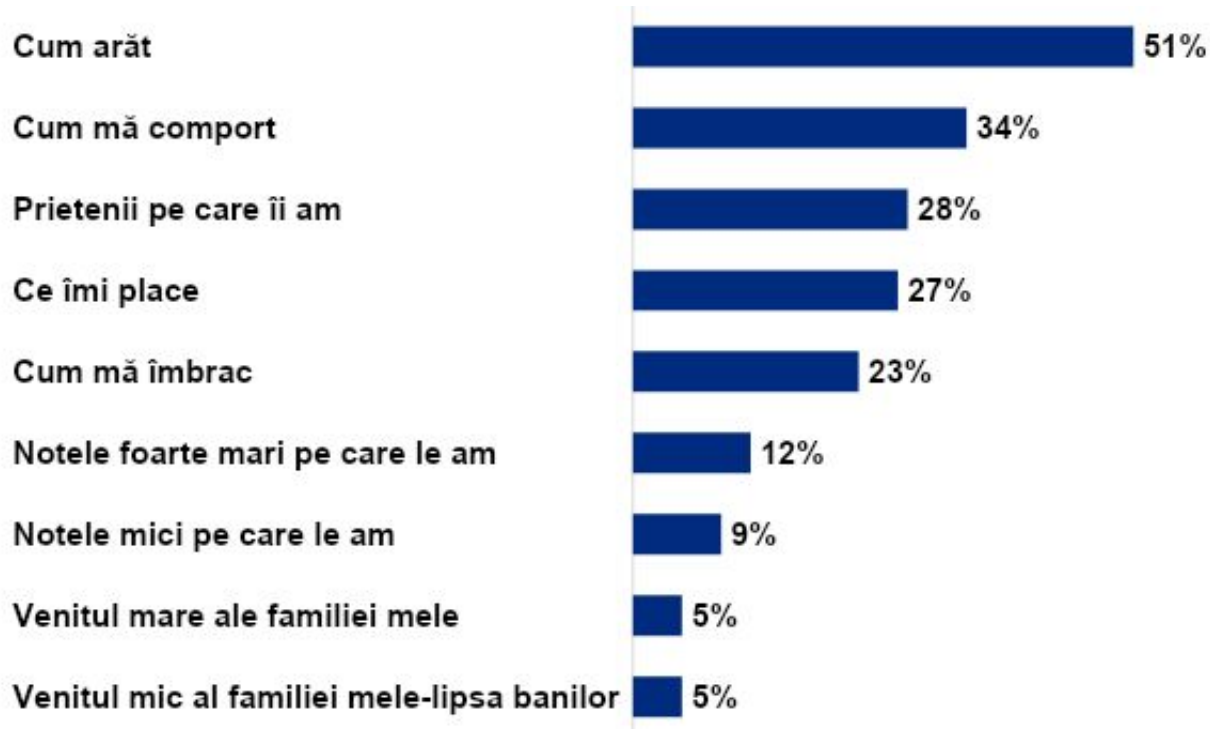
„Eram o persoană foarte plinuță și mereu m-am confruntat cu problema asta, prin faptul că mereu ei acționau așa: <<Vai, nu arăți bine! Vai! Nu ai haine din alea. Nu te comporti ca noi, nu ai ce căuta aici. Trebuie să ne batem joc de tine, trebuie să te facem să te simți că nu meriți nimic, că nu o să ai niciodată pe cineva aproape și că o să rămâi mereu pe cont propriu.>>” (elev)

„Am avut situații în care nu m-am simțit bine și în care oamenii m-au judecat pentru felul în care m-am îmbrăcat într-o zi sau cum m-am aranjat. Am avut într-adevăr situații care m-au durut foarte tare pe care le-am pus la suflet și care m-au consumat efectiv, dar peste care am trecut și am zis că până la urmă dacă eu mă simt bine în pielea mea și sunt mulțumită de felul în care arăt, de felul cum m-am îmbrăcat astăzi, de ce m-ar interesa părerea altora?” (elev)

„Eu am fost și am trecut prin experiența asta, să fiu intimidată și așa mai departe, dar am devenit puternică din chestia asta, nu m-am lăsat doborâtă și acum am devenit puternică, nu îmi mai pasă.” (elev)

Motive ale bullying-ului

Subeșantion victime

• Acțiunile de tip bullying atrase de **aspectul fizic** afectează într-o mai mare măsură fetele (54%) și elevii de clasa a V-a până la clasa a X-a. Aceasta reprezintă perioada schimbărilor fizice caracteristice adolescenței, ce pot constitui motivul jignirilor, etichetărilor, poreclilor și tachinărilor. În această perioadă elevii pot constata că se dezvoltă într-un ritm diferit de cel al colegilor/colegelor de clasă, iar cei care nu corespund schimbărilor majorității sunt mai predispuși să devină ținta agresiunilor.

• **Un comportament diferit** motivează acțiunile de bullying mai ales în cazul victimelor din învățământul liceal (IX-XII).

• **Anturajul** reprezintă un motiv de hărțuire mai ales în cazul fetelor și a elevilor din învățământul liceal (IX-XII).

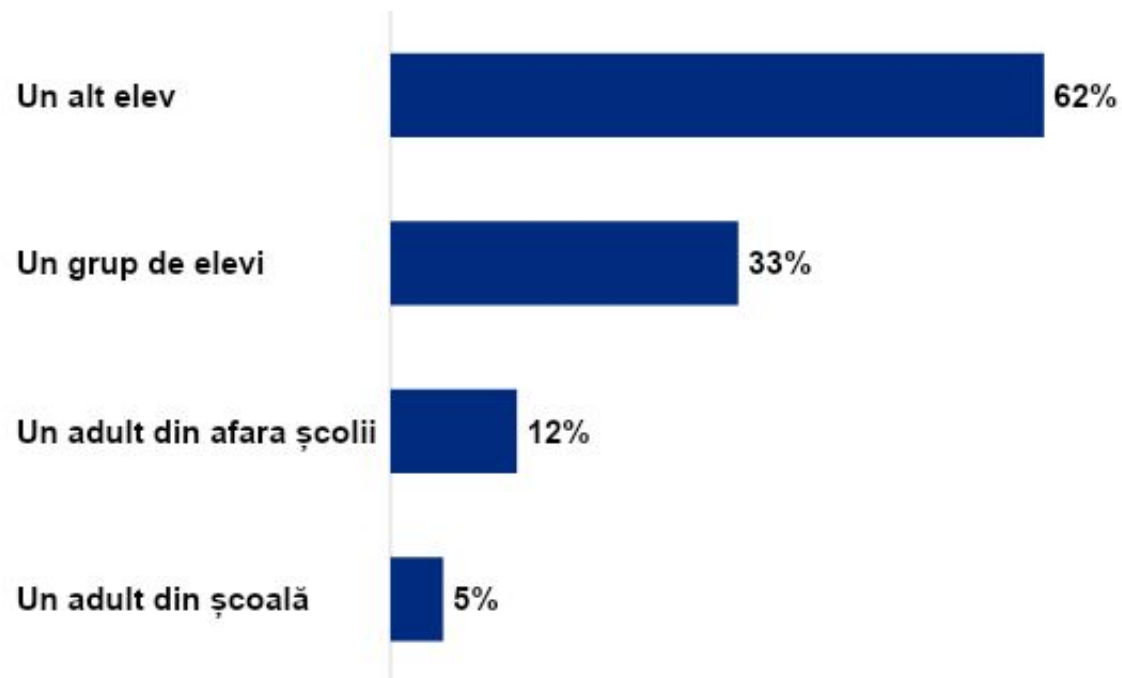
• **Interesele personale** atrag acțiunile de tip bullying mai ales în ceea ce privește fetele și elevii din învățământul liceal (IX-XII).

Care apreciezi că sunt principalele motive pentru care ai fost supus abuzului de tip bullying? (poți alege mai multe variante de răspuns) (N=365)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Agresorul/Agresorii la nivel general

Subeșantion victime

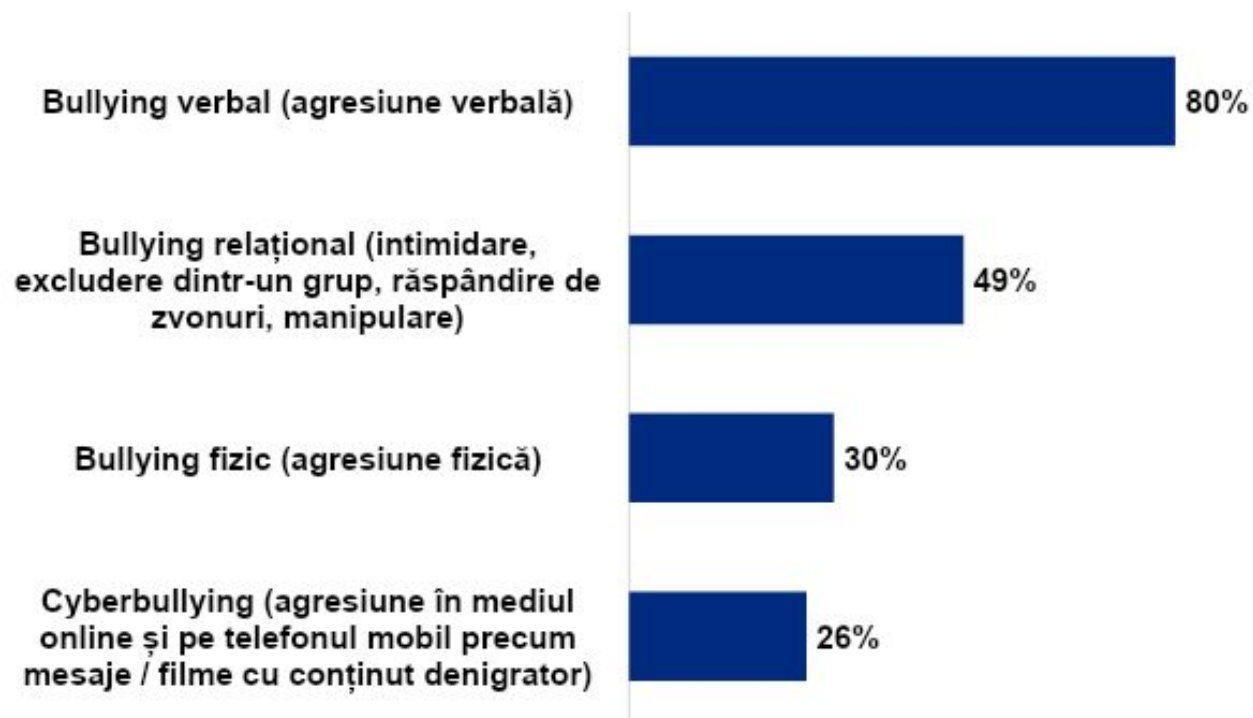

Cine a/au fost agresorul tău/agresorii tăi? (N=365) (răspuns multiplu)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Tipurile de bullying la care au fost supuși elevii

Subeșantion victime

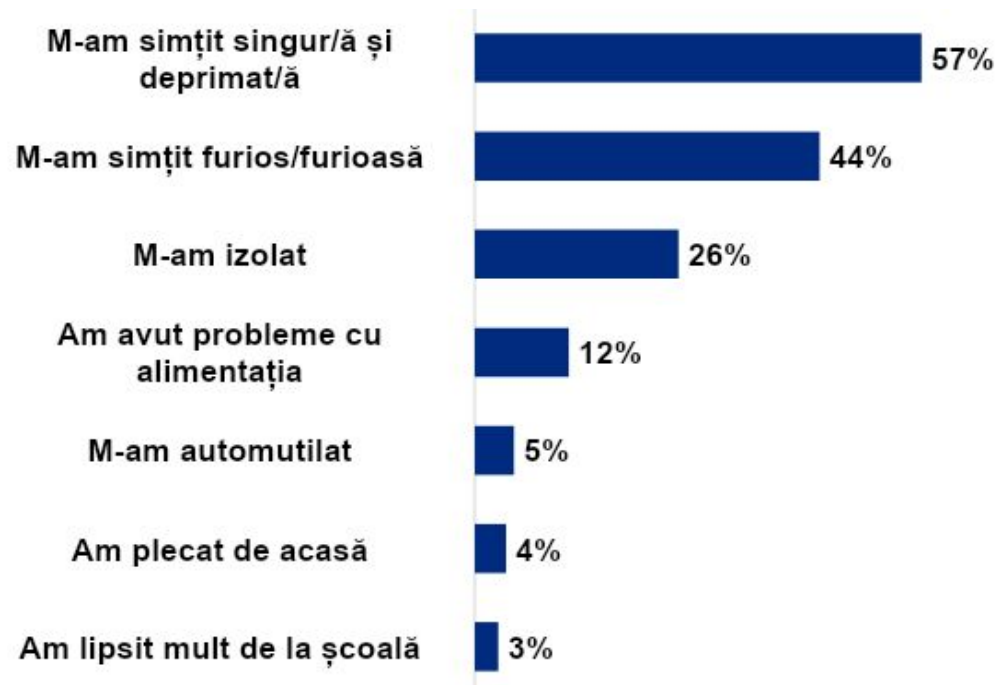

La ce tip de bullying ai fost supus? (Selectează toate tipurile de bullying la care ai fost supus) (N=365)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Consecințele bullyingului asupra elevilor

Subeșantion victime

Ce impact a avut asupra ta abuzul de tip bullying? (Selectează toate situațiile în care te regăsești) (N=365)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

„Eu m-am simțit în acel moment singură, însemna că eu nu sunt dorită în acel colectiv și că nu mă place nimeni și atunci am avut un moment de retragere totală în mine, să îmi pun niște întrebări asupra comportamentului meu, dar mi-am dat seama că nu eu am greșit.” (elev)

Deși procentul celor care au recurs la comportamente distructive este unul mai scăzut (5%), prezența acestora trebuie să fie recunoscută, întrucât efectele asupra sănătății fizice și mentale ale acestor victime au influență pe termen lung.

Sentimentele de deprimare, însingurare, izolare și problemele de alimentație afectează mai mult fetele decât băieții. Aceștia, în schimb, sunt mai predispuși să simtă furie (comparativ cu fetele) atunci când se regăsesc în situația victimei. Începând cu clasele a V-a și a VII-a la vârsta de 12 ani, sentimentele de deprimare și singurătatea se resimt acut (60%), deoarece adolescenții își conturează convingerile despre relațiile interumane și se auto-izolează când simt că nu pot aparține grupurilor sociale: familie, clasa de elevi, unitate școlară.

Confidenții elevilor agresați

Subeșantion victime

„Cred că cel mai bine ar fi să se adreseze părinților, dar foarte puțini sunt cei care au o relație strânsă cu copiii și discută multe lucruri.” (elev)

***Cu cine ai vorbit despre agresiunea de tip bullying la care ai fost supus/ă?
(Selectează toate persoanele cu care ai discutat) (N=365)***

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Confidenții elevilor agresați – tabel încrucișat

Subeșantion victime

Categorii	Cu părinții	Cu un prieten	Cu profesorul/dirigintele	Cu un alt membru al familiei	Cu nimeni
Feminin	56%	51%	17%	14%	13%
Masculin	48%	36%	25%	12%	22%
Cls. III și IV	66%	46%	22%	17%	10%
Cls. V și VI	55%	35%	19%	19%	15%
Cls. VII și VIII	55%	47%	24%	7%	16%
Cls. IX și X	57%	41%	22%	13%	17%
Cls. XI și XII	39%	57%	14%	12%	20%
Total	53%	45%	20%	13%	16%

Cu cine ai vorbit despre agresiunea de tip bullying la care ai fost supus/ă?
(Selectează toate persoanele cu care ai discutat) (N=365) Procente calculate pe rând
 Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Motivele pentru care victimele nu au vorbit cu un confident

Subșantion victime

„Preferam să mă închid în mine, pentru că eram de părere că dacă o să vorbesc cu părinții despre lucrul acesta, ei o să apeleze la Diriginte sau la alte cadre didactice, o să se înrăutățească situația și din punctul meu de vedere așa este cel mai ok.” (elev)

Cei care nu au discutat cu nimeni despre agresiunile de bullying la care au fost supuși au făcut această alegere întrucât agresiunile nu au avut un impact crescut asupra lor (36%) și pentru că au considerat că se pot descurca singuri în această situație (32%). Totodată, aproape un sfert dintre elevii victime nu au mărturisit nimănui despre bullying deoarece s-au temut că această discuție le poate înrăutăți situația.

Aproape o treime dintre respondenți au afirmat fie că au vorbit cu un confident în trecut, însă acest lucru nu i-a ajutat în soluționarea abuzului de tip bullying, fie le-a fost teamă că nu vor fi luați în serios, ceea ce demonstrează nevoia existenței unor măsuri clare și legale de intervenție în situații de abuz de tip bullying, astfel încât victimele să aibă curajul să solicite ajutorul.

De ce nu ai vorbit cu nimeni despre agresiunea de tip bullying la care ai fost supus/ă? (răspuns multiplu) (întrebare adresată celor care nu au vorbit cu nimeni) (N=58)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Motivele pentru care victimele nu au vorbit cu un confident – tabel încrucișat
Subeșantion victime

Categorii	Nu m-a afectat prea mult	De teamă că va fi mai rău	Mi-a fost rușine	Mi-a fost teamă că nu voi fi luat/ă în serios	Profesorilor mei nu le pasă	Mă descurc singur/ă	Am făcut-o în trecut și nu m-a ajutat	Nu am vrut să fiu considerat/ă pârâcios/pârâcioasă
Feminin	39%	23%	13%	13%	6%	39%	19%	6%
Masculin	32%	21%	18%	11%	0%	25%	7%	7%
Cls. III și IV	0%	17%	17%	0%	0%	33%	0%	0%
Cls. V și VI	33%	42%	50%	33%	0%	33%	8%	17%
Cls. VII și VIII	58%	17%	17%	0%	0%	8%	8%	0%
Cls. IX și X	36%	18%	0%	18%	9%	64%	27%	9%
Cls. XI și XII	33%	17%	0%	6%	6%	28%	17%	6%
Total	36%	22%	15%	12%	3%	32%	13%	6%

De ce nu ai vorbit cu nimeni despre agresiunea de tip bullying la care ai fost supus/ă?
(întrebare adresată celor care nu au vorbit cu nimeni) (N=58) Procente calculate pe rând
Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

C.I.3. Percepțiile și atitudinile martorilor bullying-ului

Reacția elevilor martori la bullying

Subeșantion martori

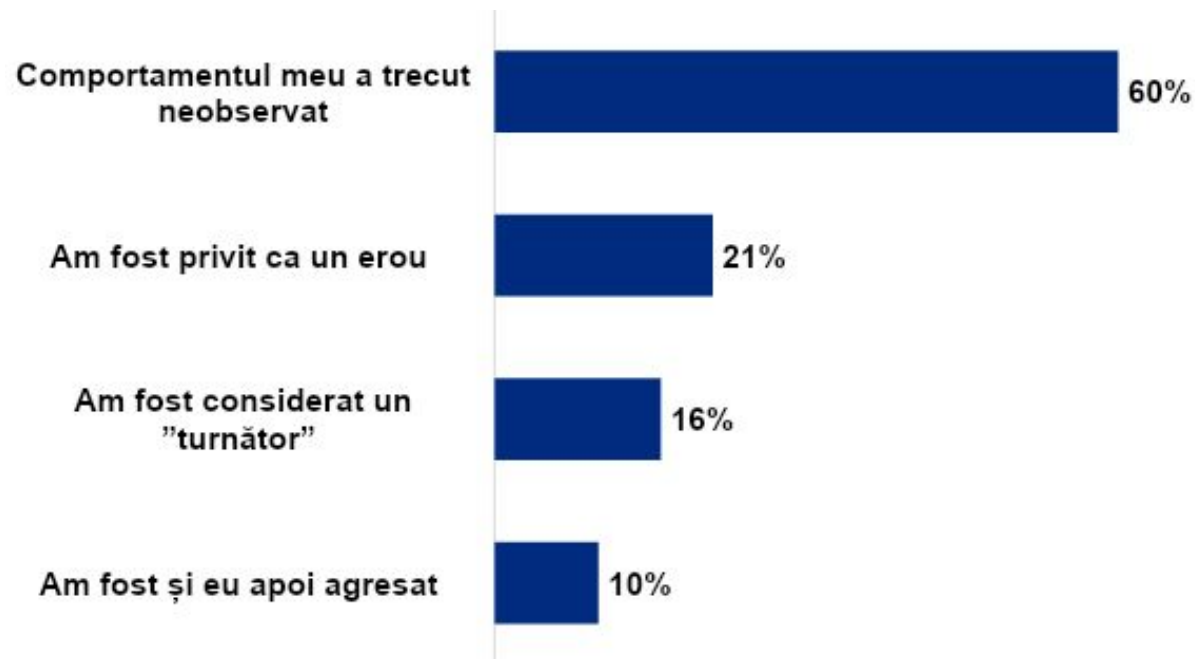

„Dacă se întâmplă ceva, un caz mai extrem, îmi spun să mergem la ei (la părinți), să vorbim cu ei și dacă putem să ne apărăm, să ne apărăm cum putem. Nu cu acțiune fizică.” (elev)

Cum ai reacționat atunci când ai fost martor la un comportament de tip bullying? (N=826)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Interpretarea reacției elevilor martori la bullying Subeșantion martori

Impulsul martorului de a ajuta victima nu poate fi continuat de profesori / diriginte / managementul unității de învățământ pentru că nu au măsuri legale pe care să le aplice în situații de abuz de tip bullying. Astfel interesul social al martorilor (70%) manifestat cel mai mult în clasele a VII-a și a VIII-a, trece neobservat.

(Întrebare adresată celor care au intervenit în apărarea victimei sau au anunțat un profesor/un adult din școală) Cum a fost interpretat comportamentul tău de către colegi? (se pot alege mai multe variante de răspuns) (N=489) (răspuns multiplu)

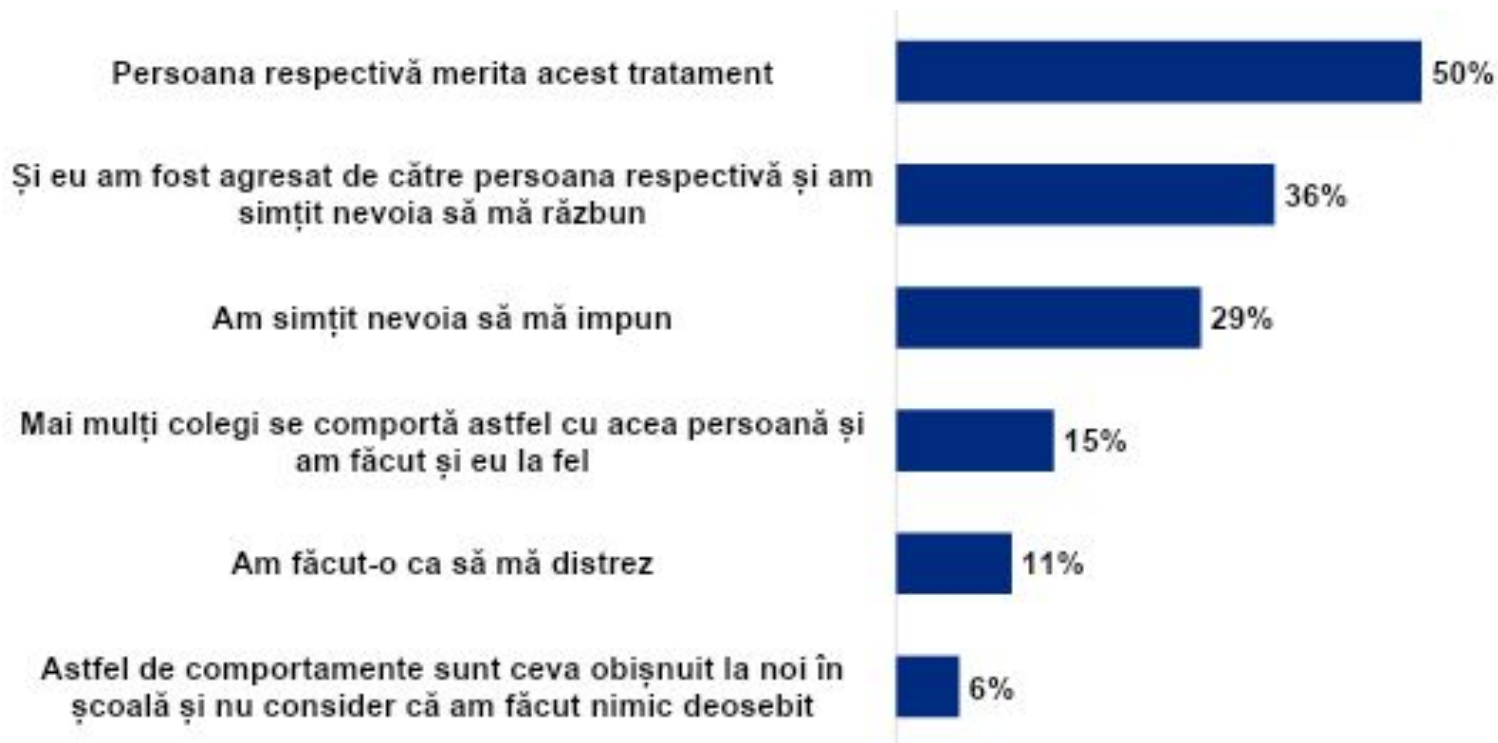
Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

C.I.4. Percepțiile și atitudinile agresorilor

Motivele agresiunii Subeșantion agresori

„Da, avem mici răutăți, dar atâta timp cât acceptă persoana în cauză...” (elev)

Recunoașterea posturii de agresor a reprezentat un exercițiu de curaj pentru elevi, astfel că o parte a acestora au recunoscut că au recurs și încă mai recurg la acte agresive.

Un aspect îngrijorător privește motivația actelor agresive, fiind vorba, în cele mai multe cazuri, despre faptul că persoana agresată merita acest tip de comportament (50%).

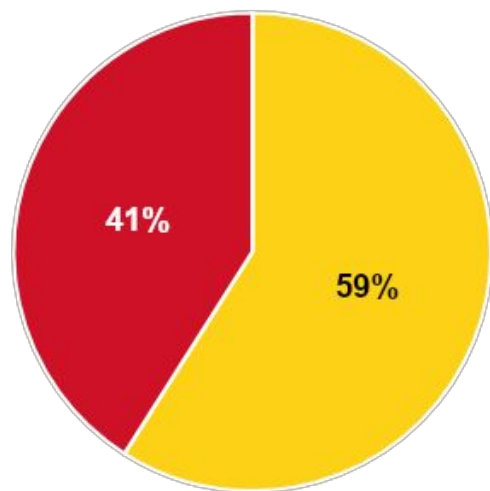
Dorința elevilor de a răspunde agresiv unor agresiuni și de a se impune alimentează, de asemenea, inițierea abuzului de tip bullying mai ales individual, dar și alături de alți colegi.

De ce ai recurs la un astfel de comportament? (N=162) (răspuns multiplu)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Actele de bullying – individuale sau de grup

Subeșantion agresori

■ Singur/ă ■ Alături de alți colegi

„Cea mai recentă agresiune a fost multiplă. Practic, a pornit de la unul și s-a extins la mai mulți. Un elev i-a făcut ceva unuia, dar în loc ca victima să se răzbune, i-a făcut ceva altuia. Așa a devenit ceartă dintre victimă și următoarea victimă.” (elev)

Atunci când ai recurs la un astfel de comportament ai făcut-o singur sau alături de alți colegi? (N=162)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Concluzii privind percepțiile elevilor referitoare la fenomenul bullying

- Elevii sunt familiarizați cu fenomenul bullying, atât în mediul școlar cât și în afara acestuia - 9 din 10 elevi au fost martori la situații de bullying și 4 din 10 elevi s-au regăsit în postura victimei.
- Pentru elevi este foarte important să discute atât la școală despre fenomenul bullying, cât și acasă, cu părinții.
- Bullying-ul verbal este cea mai frecventă formă de agresiune, cu impact puternic asupra copiilor.
- Victimele agresiunilor se simt singure, marginalizate, deprimare și ajung să se îndoiască de propria persoană. Acestea au nevoie să se simtă în siguranță și protejate în cadrul școlii.
- Elevii tind să intervină în situațiile de bullying, dar mesajele primite de acasă vizează mai degrabă descurajarea acestui tip de comportament.
- Atunci când au intervenit în apărarea victimelor, comportamentul martorilor nu a fost luat în considerare.
- Agresorii consideră că victimele merită comportamentele de hărțuire sau doresc să se răzbune pentru comportamentele de agresiune la care au fost supuși la rândul lor.

C. Prezentarea rezultatelor

C.2. Percepțiile cadrelor didactice privind fenomenul bullying

Percepții generale privind fenomenul bullying – perspectiva cadrelor didactice | Studii de caz

Strategiile educaționale adoptate de profesori pentru prevenirea bullying-ului depind de strategia generală a unității de învățământ, fapt ce se transpune în strategiile adoptate de conducere și pedagogi.

Totuși, se remarcă anumite **direcții generale privind aceste strategii**, regăsindu-se într-o mai mică sau mai mare măsură la nivelul tuturor liceelor incluse în studiu:

- **Bullying-ul există în toate unitățile de învățământ**, chiar dacă într-o măsură scăzută. Din acest motiv, **aceste comportamente nu trebuie trecute cu vederea**, ci trebuie să devină ținta acțiunilor preventive.
- **Elevul reprezintă centrul actului educațional**, astfel încât strategiile de prevenire a bullying-ului trebuie să fie adaptate nevoilor acestora.
- **Bullying-ul poate fi combătut doar dacă profesorul este apropiat de elev și dacă se promovează o viziune umanistă, orientată către elevi.**

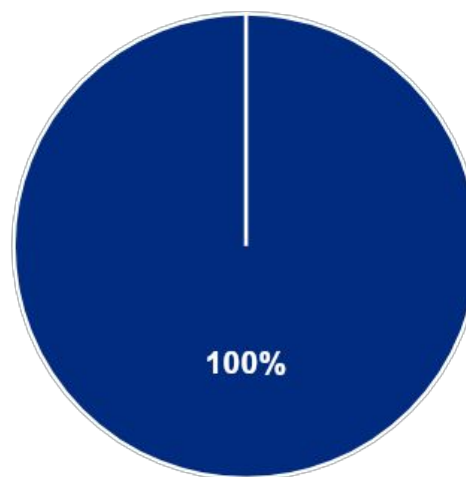
Cadrelor didactice se declară implicate în combaterea fenomenului bullying și sunt conștiente de impactul lor asupra conduitei elevilor, nu doar în cadrul școlii, ci și în afara acesteia.

Totuși, **cadrele didactice sunt dezamăgite de anumiți părinți care plasează întreaga responsabilitate asupra lor** pentru a instrui elevii dincolo de aspectele școlare și de faptul că nu înțeleg rolul pe care profesorii îl au în cadrul instituțiilor de învățământ:

„Atunci când vine vorba să se ia și măsuri părinții sunt nemulțumiți, invocă tot felul de alte instituții care să vină să rezolve problemele, nu acceptă că elevii au greșit, nu sunt dispuși să negocieze cu școala ca să remedieze problemele.” (profesor)

Necesitatea discutării fenomenului de bullying în orele de dirigenție

Eșantion complet cadre didactice

■ Da

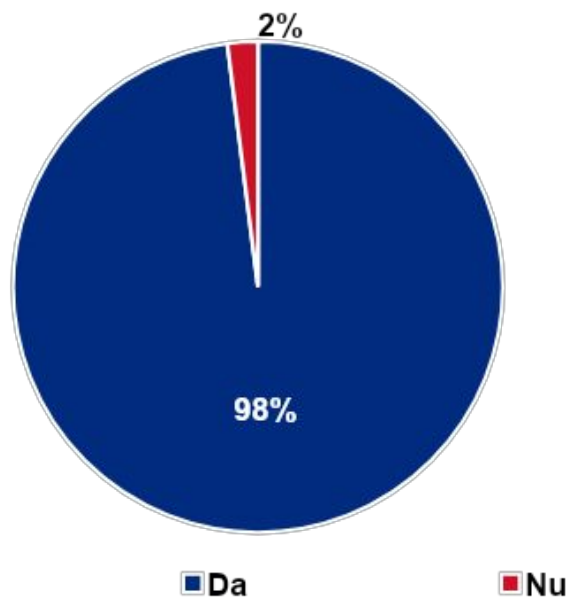
■ Nu

Considerați că este necesar ca, în cadrul orelor de dirigenție, să se discute despre fenomenul bullying? (N=113)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Necesitatea unor proceduri de prevenire/combatere a bullying-ului în școală

Eșantion complet cadre didactice

Considerați că este necesar ca școala în care predați să aibă proceduri de prevenire / combatere a bullying-ului? (N=113)

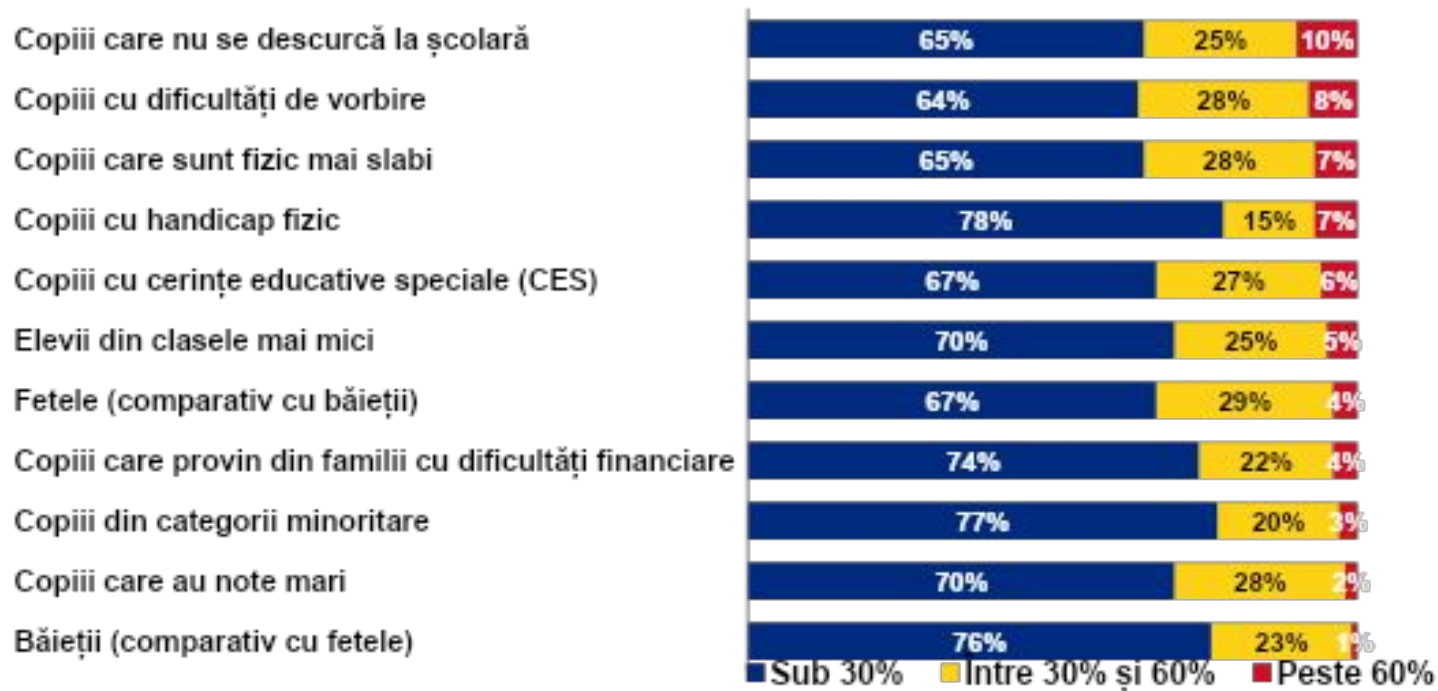
Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

„Eu cred că școala este cea mai în măsură (să acționeze) și școala cunoaște în detaliu elevul. Nu cred că mai departe de granițele școlii cineva cunoaște atât de bine cum cunoaștem noi elevii.” (profesor)

Modul de gestionare al fenomenului bullying în viața de zi cu zi reprezintă o provocare pentru cadre didactice, mai ales în condițiile în care nu există politici și proceduri anti-bullying coerente, existând o cvasiunanimitate în ceea ce privește nevoia exprimată de cadre didactice (98%) ca școala în care predau să aibă proceduri de prevenire și combatere a abuzului de tip bullying. În momentul actual nu există programe specifice de prevenire a fenomenului bullying și nici programe care să aibă ca obiectiv dezvoltarea abilităților sociale și emoționale ale copiilor ca premise în diminuarea comportamentelor de tip bullying, acestea constituind o necesitate puternic resimțită de către profesori.

Categoriile vulnerabile de elevi conform cadrelor didactice

Eșantion complet cadre didactice

„Ei cam așa interacționează, adică grupul celor care au găsit o cale de a comunica, cam cu același profil de personalitate și grupul celor care sunt, din anumite puncte de vedere, diferiți. Și acest grup minoritar devine țintă pentru ceilalți așa zis, mai puternici. <<Voi nu sunteți ca noi?>>, <<Voi de ce nu râdeți ca noi?>>, <<Voi de ce nu faceți ca noi?>> și, de aici, pornind etichetările, care duc la jigniri.” (profesor)

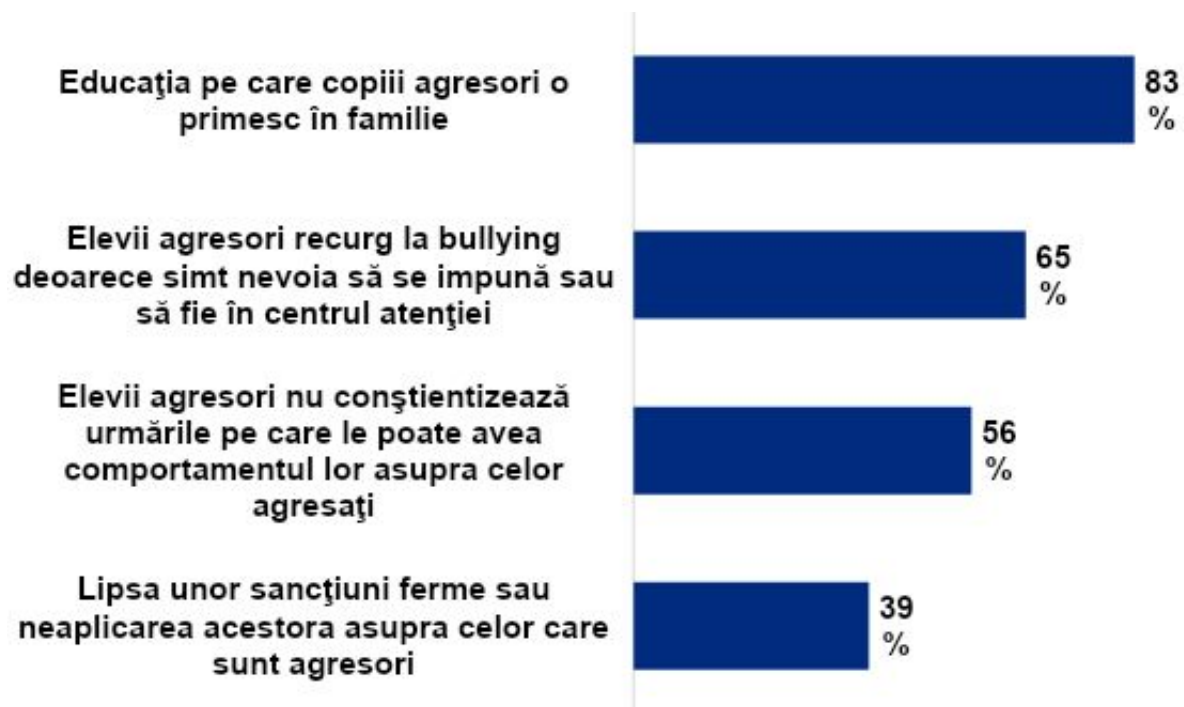
Deși orice elev poate fi hărțuit, unii elevi par mai vulnerabili decât alții. Ce pondere din cadrul fiecărei categorii de elevi considerați că poate deveni victimă a bullying-ului la școală?

(bifați căsuțele corespunzătoare) (N=113)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Principalele cauze ale bullying-ului conform cadrelor didactice

Eșantion complet cadre didactice

„Cel mai mult ar trebui învățați părinții, dar aduși la școală și învățați. Părinții nu știu ce nevoi are copilul și nu știu cum să-l ajute. Dacă acasă apar agresiuni, așa face și copilul la școală.”
(profesor)

Care considerați că sunt principalele cauze ale bullying-ului? (N=113)(răspuns multiplu)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Modalități de gestionare a comportamentelor de tip bullying din școli

Eșantion complet cadre didactice

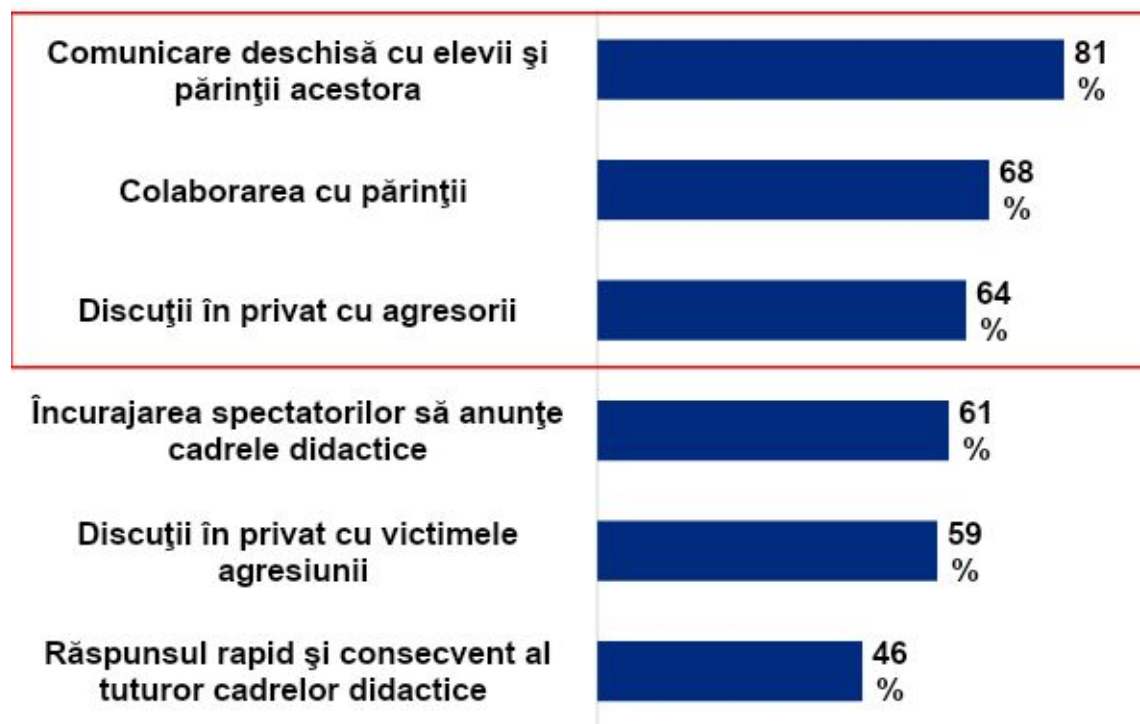
„Eu sunt un tip de director care se implică cam în tot ce înseamnă școală și mai ales elevi. Vreau să știe că ei au pe cineva care le poate lua apărarea, care îi poate ajuta, care poate la un moment dat dezarma niște conflicte.” (director)

Cum procedați atunci când observați un comportament de tip bullying în școală? (N=113) (răspunsuri recodificate)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Modalități potrivite pentru stoparea bullying-ului în școli

Eșantion complet cadre didactice

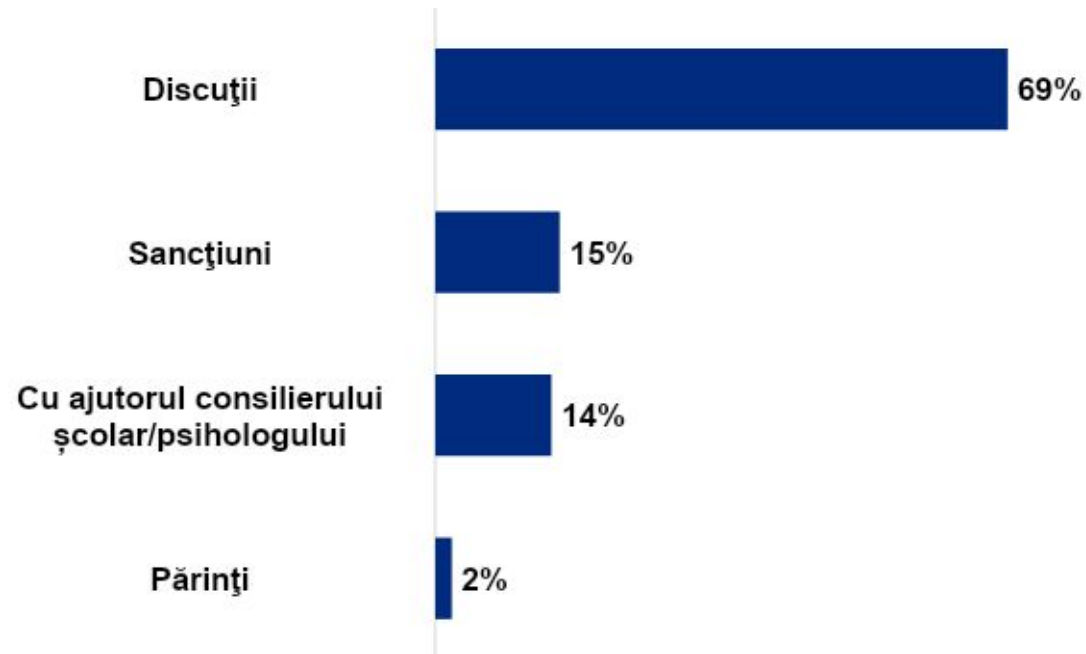

Vă rugăm să marcați abordarea pe care o considerați cea mai potrivită pentru stoparea bullying-ului în școli? (N=113) (răspuns multiplu)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Modalități folosite în soluționarea cazurilor de bullying

Eșantion cadre didactice care au soluționat cazuri de bullying aduse la cunoștință

Cum au fost soluționate cazurile care v-au fost aduse la cunoștință? (N=58) – întrebare deschisă

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Modalități prin care părinții pot contribui la stoparea fenomenului bullying - opinia cadrelor didactice

Eșantion complet cadre didactice

Cum considerați că pot contribui părinții la stoparea fenomenului de bullying? (N=111) (răspuns multiplu)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Concluzii privind percepțiile cadrelor didactice referitoare la fenomenul bullying

- Toate cadrele didactice participante la studiu au identificat necesitatea discutării fenomenului bullying în cadrul orelor de dirigenție.
- Cadrele didactice recunosc nevoia unor proceduri reglementate la nivelul fiecărei școli pentru combaterea bullying-ului.
- Cadrele didactice preferă să se implice activ în rezolvarea și medierea conflictelor dintre elevi.
- Principalele strategii de combatere a bullying-ului identificate de cadrele didactice sunt: menținerea comunicării cu elevii, discuțiile purtate cu agresorii și victimele, colaborarea cu părinții, desfășurarea unor discuții tematice la clasă, transferul cazurilor de hărțuire către consilierul școlar, desfășurarea unor proiecte în colaborare cu instituții publice, ONG-uri sau alți actori relevanți.
- Educația de acasă este, din perspectiva cadrelor didactice, principalul motiv care conduce copiii la inițierea comportamentelor agresive.
- Cadrele didactice consideră că părinții au un rol esențial în prevenirea bullying-ului. Aceștia ar recomanda părinților să își învețe copiii cum să fie empatici, cum să se implice când sunt martori la astfel de situații și să îi îndrepte către a discuta cu o figură cu autoritate când sunt martori la agresiuni între elevi.

C. Prezentarea rezultatelor

C.3. Percepțiile părinților privind fenomenul bullying

Percepții generale privind fenomenul bullying – perspectiva părinților | Studii de caz

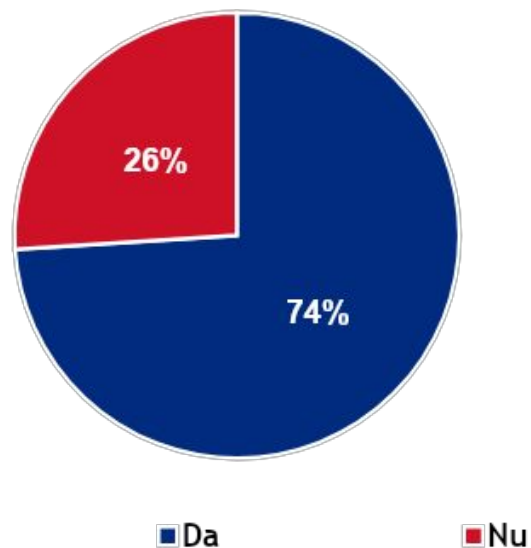
Părinții consideră că sunt implicați în mare măsură în viața copiilor și în procesul de educație privind fenomenul bullying. Totuși, această opinie este contrazisă, adeseori, de cadrele didactice. Acestea consideră că, în multe cazuri, copiii, atât victime cât și agresori, se confruntă cu o lipsă de apropiere și comunicare cu părinții.

- Părinții percep fenomenul bullying ca având o evoluție negativă, înrăutățită, comparativ cu perioada în care erau ei înșiși elevi.
- De asemenea, aceștia consideră că se implică suficient în informarea și educarea copiilor în ceea ce privește fenomenul bullying. În acest sens, părinții evaluează relația pe care o au cu copiii drept una bună, deschisă și de încredere.
- Una dintre cele mai frecvente explicații privind incidența crescută a fenomenului bullying, din perspectiva părinților, este legată de gradul scăzut de implicare și de educație oferite de părinți celorlalți copii.
- Părinții tind să nege posibilitatea ca cei mici să fie ei înșiși agresori.

Totuși, **un aspect îmbucurător sesizat este acela al creșterii interesului și dorinței părinților de a colabora alături de Consilierul școlar** pentru a soluționa cazurile de bullying în care sunt implicați copiii. Această situație este evaluată drept una îmbunătățită, comparativ cu anii anteriori.

Împărtășirea cazurilor de bullying cu părinții

Eșantion complet părinți

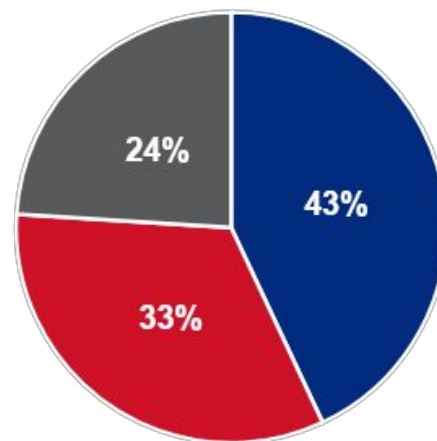

Copilul v-a povestit despre întâmplări de la școală sau din spațiul public care pot fi încadrate în categoria bullying? (N=72)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Discuția părinților cu profesorii privind cazurile de bullying

Subeșantionul părinților ai căror copii au fost victime ale bullying-ului

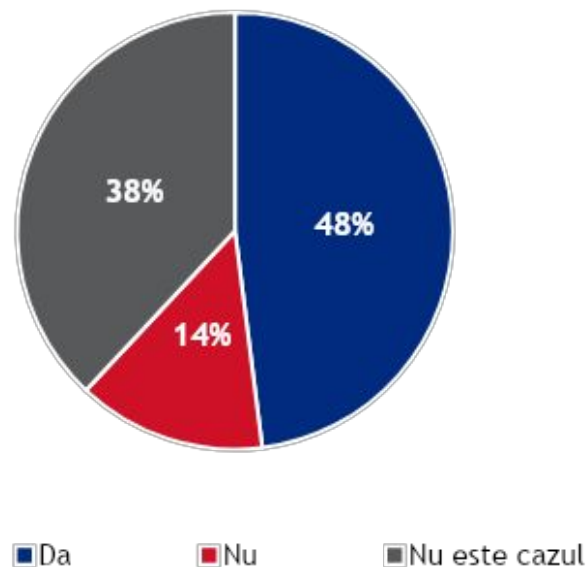
■ Da ■ Nu ■ Nu este cazul

Ați discutat cu un cadru didactic despre abuzul de tip bullying la care a fost supus copilul dumneavoastră? (N=21)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Măsuri luate de cadre didactice după semnalarea cazurilor de bullying de către părinți

Subeșantionul părinților ai căror copii au fost victime ale bullying-ului

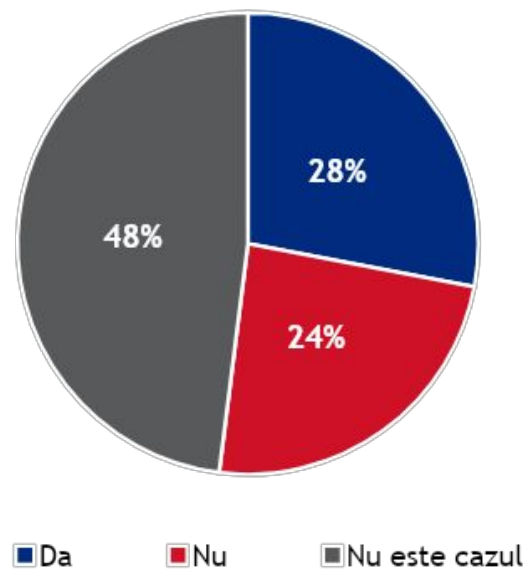

Cadrul didactic a luat măsuri pentru a stopa comportamentul de tip bullying? (N=21)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Efectele măsurilor de stopare a agresiunilor de tip bullying

Subeșantionul părinților ai căror copii au fost victime ale bullying-ului

**Măsurile luate de cadrul didactic au stopat bullyingul asupra copilului dumneavoastră?
(N=21)**

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

D. Măsuri de prevenire și combatere a fenomenului bullying

Imaginea de ansamblu a fenomenului bullying în școli

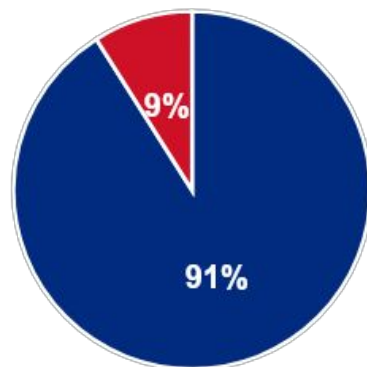
Studiul subliniază nevoia acută de stabilire a unei definiții clare și a unui cadru legislativ privind fenomenul bullying. Acestea sunt dorite atât de cadre didactice, cât și de copii și părinți.

- **Fenomenul bullying este prezent în societatea românească**, atât în școală cât și în afara acesteia. Adulții își amintesc de faptul că și atunci când erau ei înșiși elevi existau agresiuni între copii, dar nu dețineau o terminologie specifică.
- Agresiunile de tip bullying conduc la apariția stărilor de **depresie, însingurare și de devalorizare** în rândul elevilor, cu efecte negative asupra stării de bine, sănătății și dezvoltării acestora.
- **Discuțiile despre bullying** trebuie să reprezinte o prioritate pentru toți actorii sociali – copiii au nevoie să comunice despre bullying cu familia și cadrele didactice, iar adulții sunt responsabili să asigure cadrul propice comunicării și transmiterea informațiilor necesare către copii. **Aceste discuții au o prioritate crescută în mediul școlar, acasă, dar și în mass media.**
- **În prezent, cadrele didactice și părinții sunt într-un proces de învățare a cooperării privind combaterea bullying-ului.** Fiecare dintre aceste părți se implică utilizând propriile strategii, existând însă riscul necoordonării acestora.
- **Cel mai puțin informați cu privire la ceea ce trebuie să facă atunci când asistă la o situație de bullying sunt elevii martori.** Aceștia primesc, deseori, sfaturi contradictorii de la cadrele didactice și părinți.

Necesitatea unor măsuri legislative privitoare la fenomenul de bullying

Eșantion complet profesori și eşantion complet părinți

Profesori

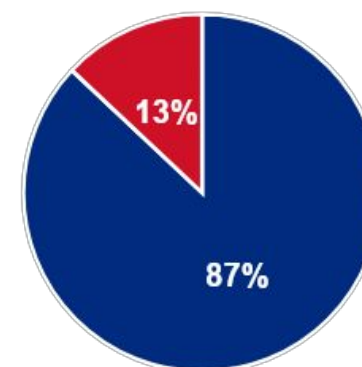
■ Da

■ Nu

Considerați că sunt necesare măsuri legislative referitoare la bullying (N=113)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Părinți

■ Da

■ Nu

Considerați că sunt necesare măsuri legislative referitoare la bullying? (N=72)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda Asociației Telefonul Copilului

Măsurile legislative privind fenomenul de bullying | Studii de caz

Opiniile cadrelor didactice, elevilor și părinților converg spre un punct comun – necesitatea dezvoltării unui cadru legislativ privind fenomenul bullying.

Printre măsurile menționate se regăsesc:

- Elaborarea unei definiții a conceptului pe baza studiilor și a analizelor realizate în România și la nivel internațional
- Dezvoltarea unor proceduri de identificare și soluționare a bullyingului în unitățile de învățământ
- Consilierii școlari să susțină și să aplice procedurile de prevenire, indentificare și soluționare a bullyingului
- Introducerea temelor legate de bullying în cadrul orelor de dirigiență (100% dintre cadrele didactice participante la studiul cantitativ identificând această necesitate)
- Intervenția integrată în ceea ce privește prevenirea, identificarea și soluționarea cazurilor de bullying. Intervenția integrată implică angrenarea autorităților publice, instituțiilor publice, instituțiilor de învățământ și părinților pentru asigurarea unui mediu sigur și propice dezvoltării elevilor.

Principalii beneficiari ai măsurilor concrete sunt **elevii**, iar beneficiarii secundari sunt **cadrele didactice** și **părinții**. Mai mult, o a treia categorie de beneficiari ai reglementării legislative a fenomenului bullying este și cea mai numeroasă, anume **întreaga societate** ce dorește și urmărește creșterea sănătoasă a noilor generații.

Vă mulțumesc!

